

Basoak eta
natura-ondarea
berreskuratzea
gizarte zibiletik

- LURGAIA Fundazioaren ekimen bat -

ELKARLAN sariak
Ezagutza transferitzeko
prozesuaren memoria

Fundación para la Conservación y Gestión del Patrimonio Natural
Natur Ondarearen Kontserbazio eta Kudeaketarako Fundazioa

edukia

Aldarrikapenetik ekintzara	3
Zer egin dugu?	5
Emitzak eta eraginak	6
Prestakuntza-alderdiak	6
Transmisio-tresnak	7
Gidak	7
Prestakuntza-txangoak	8
Hitzaldiak	11
Boluntariotza-jardunaldietara joatea	12
Eguneroko komunikazioa	12
Gertakari kontsolidatuak	13
Jabeekin egindako akordioak	13
Baterako jardunaldiak	13
Lehiaketen aurkezpena eta finantzaketa	15
Mugak	17
Ahalmena	18

Aldarrikapenetik ekintzetara

Gaur egungo baso-egoerak, eukalipto-monolaborantza industrialen ugaritze masiboarekin, muturreko suteekin (Portugal iparraldekoa, esaterako), biodibertsitatearen galerari buruzko zientzia-taldeen txostenekin eta beste motibazio batzuekin (klima-aldaketarekin lotutakoak, esaterako), kezkak sortzen ari dira gizarteko hainbat sektoretan.

Helburu komun baten inguruan antolatzen diren hainbat talde sortzen dira: natura-ondarea eta harekin dugun lotura berreskuratzea ahalbidetuko duen lurralde-eredu bat bilatzea.

2020. urtearen hasieran tokiko proiektu ugari sortzen hasi ziren, Bizkaiko, Gipuzkoako eta Kantauri isurialdeko baso-egoeraren noraezaz ohartarazita.

Horrela, **talde ugari sortzen ari dira**: Gipuzkoan Baso Biziak Plataformaren babespean eta, Bizkaian, Kolore Guztietako Basoak plataformaren barruan.

Gainera, dagoeneko existitzen diren hainbat talde ekologista eta kontserbazionistak ekimena hartu dute, bultzada berri horrekin bat eginez eta basoak lehengoratzeko ekintzetan parte hartuz.

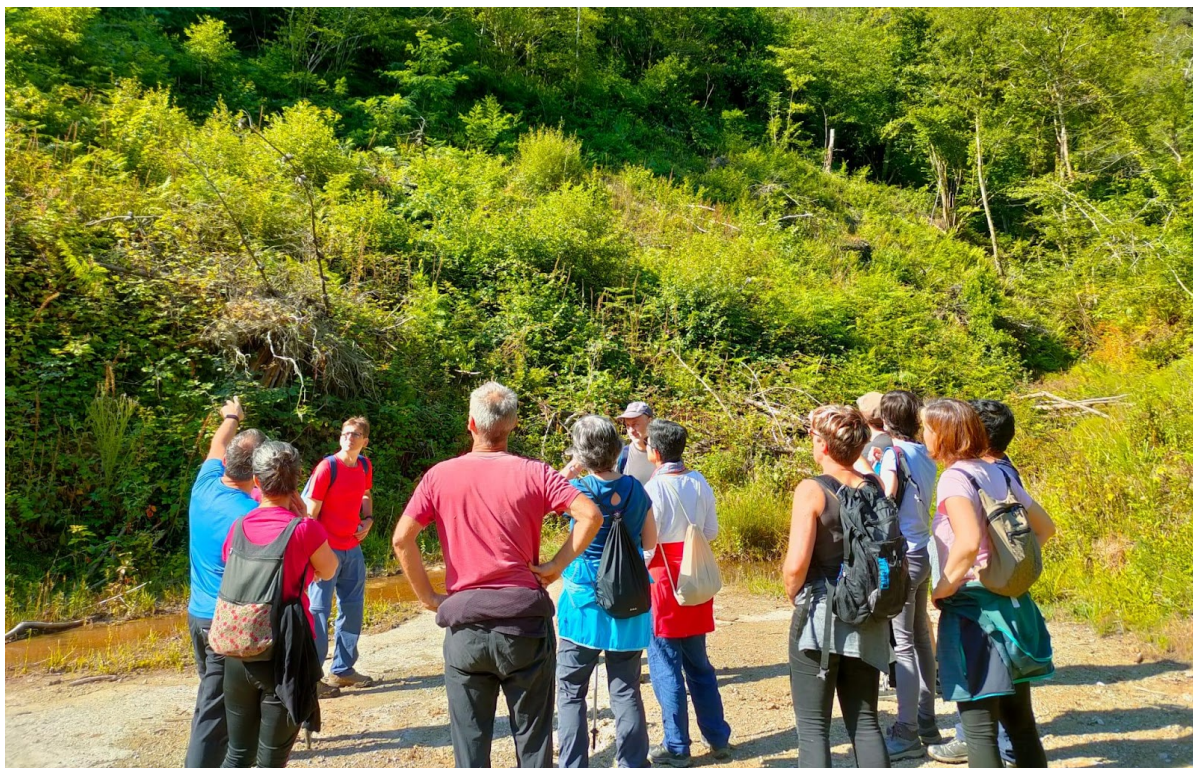
Horrela, azken urteotan, talde horiek **protestatik eta aldarrikapenetik ekintza zuzenera igarotzea erabaki dute**, Lurgaiaren sorrera-espirituarekin guztiz bat etorritik, erakunde publiko eta pribatuek ingurumenaren alde duten erantzukizun partekatua defendatzen baitu.

Lurgaiia Fundazioaren esperientzia eta ereduaz ezagututa, hainbat talde gurekin harremanetan jartzen dira basoen eta beste ekosistema natural batzuen aldeko jarduerak hasteko informazioa eskatuz.

Horrela hasten dugu aholkularitzako eta **jardunbide egokien transmissioko prozesu natural bat**, bilerak, jarduerak, landa-lana, telefono-deiak, mezu elektronikoak eta ehunka mezu eginez, kontatzeko, azaltzeko, zalantzak argitzeko, aholkatzeko, baloratzeko, eztabaidatzeko, partekatzeko, ekarpenak jasotzeko eta, azken batean, talde horien prestakuntza- eta egonkortze-prozesuan laguntzeko.

Agerian geratu da hori guztia euskarri egonkorretan islatzeko beharra, prozesua biltzeko eta beste talde batzuekin errepikatzeko, eta, aldi berean, kontzeptuak eta irizpideak bateratzeko. Eta hori gauzatzeko aukera ezin hobea 2023an Elkarlan sarietako bat aukeratu eta irabazi genuenean sortu zen. Sari horrek, gure lana saritzeaz gain, informazio hori guztia bildu eta sistematizatzeraz eta **beste talde edo elkarte batzuentzat eskuragarri bihurtzera laguntzen gaitu.**

Memoria honetan, 2023/2024 zaharberritze-denboraldiko udazkenean eta neguan egindako lana laburbiltzen dugu. Bertan, gure natura-ondarea berreskuratzeko lanean jarraitzeko prestakuntza eta ezagutzaren transferentzia prozesuarekin jarraitu ahal izan dugu.

Zer egin dugu?

Lurgaiaren proiektua ez da kokapen jakin batera mugatzen, baizik eta **Kantauri isurialdeko zati handi batera estrapolatu daiteke**. Bertan, baso-laboreek lurraldearen zatirik handiena hartu dute, eta beharrezkoa da lurzorua erabilerak orekatzea, sistema hidrikoak babestea eta ekosistemak zaintzeko eta lehengoratzeko beharra zabaltzea.

Erreferentziazko entitate bihurtzeko eta proiektuak kudeatzeko asmoa izateaz gain, gure ideiak zabaltzeko apustua egiten dugu. **Zenbat eta erakunde gehiagok lan egin ingurune naturalaren alde, orduan eta hobeto**. Hori da gure espiritua eta gure helburua.

Hala ere, eragile berri horiek jarduten hasteko eta lurraldean benetako aldaketak sortzeko orduan ezagutzarik ez izatea arazo bat izan daiteke.

Talde horiek Lurgaiarekin duten lotura maila asko aldatzen da. Batzuek mendekotasun-harreman handia dute alderdi askotan, baina beste batzuek modu autonomoan funtzionatzen dute. Beste batzuek, ordea, ia erabateko independentziaz lan egiten dute, baina oraindik laguntza ekonomikoa behar dute. Horietako gehienei hainbat mailatan ematen zaie laguntza erakunde honetatik, eta eskatzen diguten guztietan aholkuak ematen zaizkie.

Hasierako estrategia ekintza desberdinak egitea izan zen, talde horiek hasierako puntu bat izan zezaten eta, hortik aurrera, eta beti gure laguntzarekin, gero eta modu autonomoagoan lan egiten has zitezen.

Hitzaldiak, bilerak, negoziazioak eta akordioak sinatzea, landa-jardunaldiak, boluntariora-jardunaldiak, laguntza-eskaerak batera aurkeztea eta abar egin dira. Horietan guztietan, emaitzak optimizatu ahal izateko aurrerapenak eta oztopoak jaso dira.

Emaitzak eta eraginak

Prestakuntza-alderdiak

Lurgaiaren espiritua beti izan da aktibismoarena. Baina ez protesta edo aldarrikapen politiko moduko aktibismo bat, ekintzatik aldarrikatzen duen aktibismo bat baizik. Horrela, gure maxima beti **dibulgazioa eta ekintza bateratzea** da, emaitza materialki ukigarria izan dadin.

Kasu hori ez da gutxiagorako izan, eta transferentzia-prozesuak alderdi teorikoak eta alderdi praktikoak izan zitzaizkion gara, talde bakoitzaren premian eta egoeran oinarrituta. Hori bai, beti oinarritzeko dokumentazio teoriko batetik abiatuta, lanean hasi aurretik ezinbesteko elementu diren partika-irizpide komun batzuekin.

- **Lurraldearen zaintza**, natura-ingurunea kudeatu eta lehengoratzeko tresna gisa. Garrantzitsua da errestaurazioan lan egiteko giltzarria den tresna hori zertan datzan, zer inplikazio dituen eta nola gauzatu daitekeen ulertzea.

- **Baso-ekologiari, segida ekologikoari** eta biogeografiari buruzko oinarritzeko irizpideak. Horrela, hainbat irizpide ezarri eta partekatu dira lehengoratzeko-prozesu bat nola egiten den azaltzeko: zer landare mota erabili, nola landatu, noiz, nola kudeatu espezie exotiko inbaditzaileen problematika, etab.

- **Nola aktibatu gizartea**. Auzolanean dugun ingurune naturala berreskuratzea erakundearen zutabeetako bat denez, ezinbestekoa da gizartea nola mobilizatu jakitea, pertsonak boluntariotzan inplikatzuz. Babesa emango dugun gizarte-masa bat lortzeko prozesu osoa azalduko dugu, ingurune naturalean zabaldu ahal izateko. Horrela bakarrik lortuko dugu errespetatua izatea. Alderdi guztiak jorratu beharko ditugu, aurreko faseetatik, alderdi legalak, alderdi ekonomikoak, boluntariotza nola antolatu, jarduerak nola egin eta abar luze bat.

- Azkenik, gure jardueran eragina izango duten **lege- eta administrazio-alderdi** guztien laburpena egin da, bai lurralde-antolamenduaren ikuspegitik: natura babesteko legezko alderdiak, lurraldearen zaintzarekin lotutako alderdiak, ingurumen-boluntariotzarekin jarduteko behar den guztia, etab.

Transmisio-tresnak

Gidak

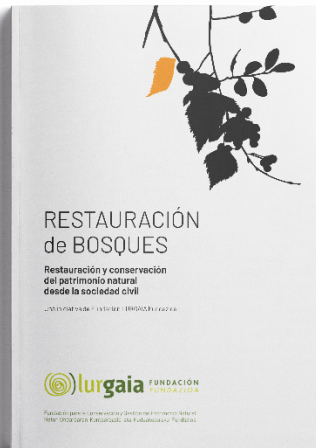
Puntu horiek islatzeko, "GIZARTE ZIBILETIK NATURA ONDAREA BERRESKURATU ETA KONTSERBATZEA. LURGAIA Fundazioaren ekimena". Zaharbertitzearen esperientzia eta metodologia gizartetik helarazteko balio du serie honek, baso-ekosistemak lehengoratzeko lan egin nahi duten talde eta erakundeei.

Gidak pdf formatuan diseinatu dira, hizkera argiarekin, elkarlanean aritzen garen talde eta ekimenekin lotzen gaituen hurbiltasun-filosofia islatuz.

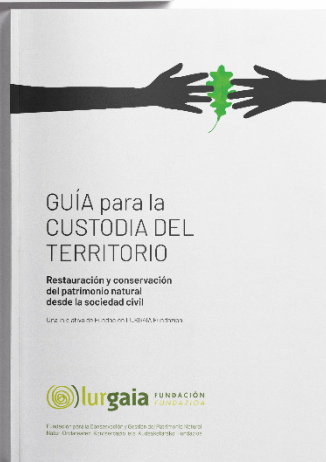
Gida hauek gure lurgaia.org/argitalpenak webgunean daude eskuragarri, izenburu honekin: "Natur ondarea gizarte zibiletik zaharbertitzeko eta kontserbatzeko gidak"

0. Basoak berreskuratzeko gida.

Gida honetan basoei eta haien kontserbazio-egoerari buruzko oinarritzko kontzeptuak deskribatzen dira, segida ekologikoari buruzkoak eta lehengoratzea gauzatzeko irizpideei buruzkoak.

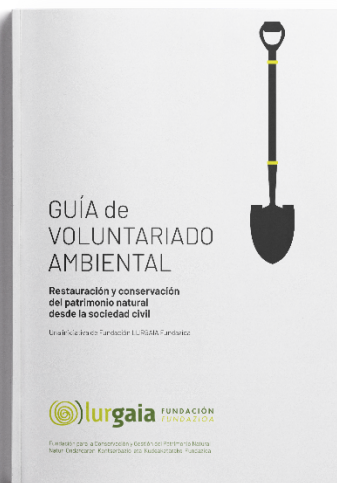
hori

3

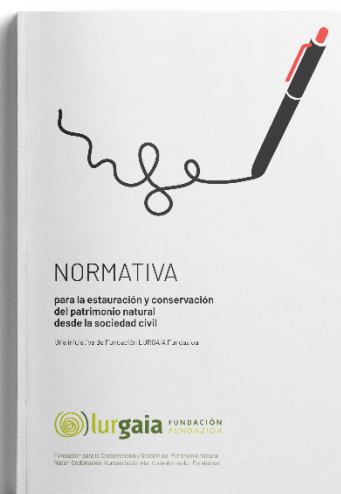
1. **Lur-zaintzarako gida.** Bertan, tresna zertan datzan, dituen inplikazioak, funtzionatzeko funtsezko alderdiak eta

metatutako esperientzian oinarritutako gomendioak azalduko ditugu.

2. **Ingurumen boluntarioria gida:**
ingurumen-boluntariorizako jardunaldi batetik zerotik
antolatze alderdi praktikoak zehaztuz.

3. **Araudiari buruzko gida** Ingurumen
Boluntariorizako, Lurraldearen Zaintzako eta
Basoak Zaharberritzeko jarduerak garatzeko.
Lurraldea antolatze tresnak, Europako
zuzentzarauak eta gure gure jardueretan eta
jarduketa-partzeletan eragina izango duten
autonomia- eta foru-legeria azalduko ditugu.

Gure taldeekin ez ezik, gida horiek Lurgaiaren webguneko argitalpenen atalean ere sartu dira, publiko orokorrarentzat eta horietan interesa duten pertsona eta talde guztientzat eskuragarri egon daitezen, natura berreskuratzeko jarduerak gauzatzeko baliagarriak izan daitezen.

Prestakuntza txangoak

Ez da gauza bera zerbaiti buruz irakurtzea edo bizitzea. Eta naturaz ari garenean, hau askoz ere egiazkoagoa da. Proiektuak *in situ* ezagutzea da, neurri handi batean, inplementatu ditugun tresnetatik didaktikoen.

Berreskuratzen ari diren lursailen behaketa zuzena azpimarratu nahi dugu, prozesuaren hainbat fasetan (kasu batzuk azken helburutik gertuago daude). Helburua argi edukita, prozesua hobeto uler dezakegu, eta fase desberdinak kalitate handiagoarekin egin: zeintzuk diren segida ekologikoko eta baso-ekologiako prozesuak, arrakasta-ehuneko handiena lortzeko eta akatsak saihesteko zer egin behar den ikuspegi orokorra izateko.

Horregatik, "landa eremura" joan gara, eta han hitz egin, aztertu eta eztabaidatu dugu, ez bakarrik alderdi "biologiko" horiei buruz, baizik eta erabiltzen ditugun mekanismoei buruz, eta, batez ere, nondik abiatzen diren eta nola eraikitzen den plangintza; ingurune naturalaren kasuan, plangintza hori hainbat faktoreren mende dago, eta ezin da erabat sistematizatu. Horregatik ulertu behar da fase eta teknika bakoitzaren zergatia, oztoporik izanez gero egokitzeko.

Hamaika jarduera eta topaketa izan dira, baina, adibide gisa, hainbat talderekin batera antolatutako hiru txango aipatuko ditugu, alderdi horiek jorratu eta zalantzak argitu dituztenak.

Interpretazio ibilbidea Soraluzen

8 km-ko ibilbidea egin zen Karate – Irukurutzeta mendilerroan zehar, eta bertan baso formazio ezberdinei buruz hitz egin ahal izan zen, baita nola sortzen diren eta ekosistemetan zer eragin duten ere. Jarduera hori Soraluzeko Baso Biziak erakundearekin batera egindako eta Kutxa Fundazioak batera finantzatutako proiektu baten barruan zegoen.

TXANGOAK: Baso-ekosistemak klima-aldaketaren aurka Eibarren.

2023ko irailean bisita bat egin zen Santa Kurutz baselizaren eta Mandoia mendiaren artean, hainbat espezieetako baso eta laboreak zeharkatuz. Ondorengotza ekologikoaren prozesua eta izeien, lawson altzifreen, eukalipto-laboreen, isigne eta larizio pinuen, ehun urtetik gorako pagoen (baso kulturalak) labore leunen eta hainbat hazkunde-fasetan baso mistoa birsortzeko hainbat orbanen ondorio ekologikoak azaldu genituen.

Jarduera Eibarko Baso Biziak elkartearekin eta Eibarko Udalaren finantzaketarekin egin zen, 2023ko Asteklimatik abiatuta.

Ibilbidea Undabasotik

Undabason egiten ditugun EEIren landaketa- eta kontrol-jarduera guztiez gain, ibilbide luzeko beste bi erakunderekin txangoak egin ditugu, zaharberritzean interesa duten Basauriko Sagarrak eta Butroi Bizirik trantsizioan.

Hitzaldiak

Batzuetan, administrazioarekin eta legearekin lotura handiena duten alderdiak espazio itxiko hitzaldien bidez transmititu dira. Batez ere, Lurraldearen Zaintzari eta basoen leheneratzeari buruz hitz egiteko.

Ziortza Bolibarren hitzaldi bat eman ahal izan genuen Udalarentzat eta interesa zuten herritar taldeentzat. Hitzaldian basogintzako kudeaketa-eredu desberdinei eta beste alderdi batzuei buruz hitz egin zen, eta URA Agentziak eta Tantai enpresa-kooperatibak parte hartu zuten. Lurgaiak gure kudeaketa eredua aurkezten digu, kontserbazio helburuekin.

Bestalde, **Mundakan** gai horiei buruz hitz egin ahal izan genuen Mundakako Kasino Elkartek egindako eskaeratik abiatuta, hainbat bazkidek ingurua zaharberritzeko interesa baitzuten.

Boluntariotza-jardunaldietara joatea

Alderdi horrek bi zentzutan funtzionatu du. Alde batetik, taldeek gure boluntariotza-jardunaldietan parte hartu dute, zertan dautzan ikusteko eta sortzen diren dinamikak zein diren kontuan hartzeko. Eta, alderantziz ere, bere jardunaldietako askotara joan gara, monitorioan laguntzeko eta zalantzak argitzen joateko.

Eguneroko komunikazioa

Telefono bidezko kontaktua, deien, berehalako mezularitzaren eta posta elektronikoaren bidez, ia egunerokoa izan da, izendatutako espazio edo uneetatik askoz haratago joanez. Egunerokotasunak aurrera egitea eta ikastea eskatzen du, eta zalantzak edozein unetan eta egoeratan sortzen dira.

Egoera bakoitzari berehalako irtenbideak eman beharrak eragin du kasu bakoitzean jarduteko moduari buruzko informazio asko transmititzea, egoera berezietara egokituta.

Eguneroko komunikazioa hamaika gairi buruzkoa izan da, baina bereziki garrantzitsua izan da honako hauei buruzko aholkularitzari dagokionez: landatu beharreko espezieak, zer hornidura eta enpresa hornitzaile mota, boluntariotza-jardunaldiak antolatzeke xehetasunak, laguntza, finantzaketa lortzeko aholkuak, etab.

Gertakari kontsolidatuak

Informazio-transmisio horretaz gain, honako hauek dira lortutako mugarrietako batzuk:

Jabeekin egindako akordioak

Lurgaiak, zaintza-erakunde gisa, eksklusiboki sinatutako akordioez gain, hainbat **zaintza-akordio** sinatu dira Eibarko, Elgoibarko eta Soraluzeko lursailen jabeekin, bai eta Soraluzeko Udalarekin ere.

Kasu horietan, Lurgaia Fundazioak eta Eibarko Baso Biziak, Elgoibarko Baso Biziak eta Soraluzeko Baso Biziak taldeek akordioak sinatu dituzte zaintza-erakunde gisa jardunez.

Baterako jardunaldiak

Leku ezberdinetan eta talde ezberdinekin hainbat landaketa antolatu ditugu dugu: Eibarko Baso Biziak, Elgoibarko Baso Biziak eta Soraluzeko Baso Biziak, Gipuzkoako Naturkon, Busturialdeko BAS.O.S., Butroi Bizirik Transizioa eta Basauriko Sagarrak Ekologia Taldea.

Hazien bilketa Naturkon elkartearekin

Landaketa jardunaldia Elgoibarko Baso Biziak taldearekin

Zaborren bilketa Soraluzeko Baso Biziak taldearekin

Jardunaldiaren aurreko azalpenak Eibarko Baso Biziak taldearekin

Lehiaketetara aurkeztea eta finantzaketa

Ekimen bakoitzaren autonomiaren zati garrantzitsu bat basoak berreskuratzeko behar diren ekintzak gauatzeko baliabide ekonomiko nahikoak eskuratzea da.

Horretarako, hainbat erakunderekin elkarlanean aritu gara, eta bi enpresei eskatu dizkiegu baterako laguntzak:

_ 2023ko udan asmo handiko proposamen bat aurkeztu genuen **Eibar, Elgoibar eta Soraluzeko Baso Biziak** taldeen artean, eta horrek onarpen ona izan zuen hautaketa-batzordearen aldetik, eta, beraz, finalistak izan ginen. Hala ere, azken bozketan laugarrenak geratu ziren, eta lehen hiru proiektuak bakarrik finantzatu ziren erabat. Baina proiektuak hain eragin ona izan zuen enpresarentzat, ezen laguntza ekonomiko bat ematea erabaki baitzuten. **Laguntza hori Aian, Eibarren, Elgoibarren eta Soraluzen egingo da, 4 edo 5 landaketan, 2024/2025eko neguan.**

_ **DANOBATGROUP** taldeak lehiaketa bat egiten du hiru urtean behin, izaera sozialeko proiektu handietarako funtsak bideratzeko. Ez zaie inoiz ingurumen-ekimenei eman, baina horrelako ekintzei ekitea interesgarria izango litzatekeela uste genuen. Horregatik aurkeztu genuen gure proposamena.

DANOBATGROUP

BASOAK ELKAR EKIN ERAGIN.

BERTAKO BASOAK BERRESKURATZEA
BIODIBERTSITATEAREN ETA PLANETAREN
OSASUNAREN ALDE

- Basoko 25 hektarea lehengoratzea**, ustiapenik gabekoak, soilik BIODIBERTSITATEA EKOIZTEKO.
- 15.600 zuhaitz eta zuhaixka autoktono landatzea.**
- 4.400 - 4.900 tona CO₂ xurgatzea.**
- AUZOLAN.** Parte hartzeko eta sentibilizatzeko 30 jardura.
- Basoen aldeko aliantzak:** LURGAIA Fundazioa, Elbarko Baso Biziak, Elgoibarko Baso Biziak eta Sorluzeko Baso Biziak.
- Etorbizuneko bermea:** Fundazioei buruzko legegarena.
- Eremu estrategikoak:**
KARAKATE-IRUKURUTZETA KORDALA, Sorluzeko eta Elgoibar,
SANTUTXU-ILLORDO KORDALA, Sorluzeko eta Elbar,
UROLAKO KORRIDORE EKOLOGIKOA, Izarraitz, Pagota eta Hernio
(Natura 2000 Sarea)

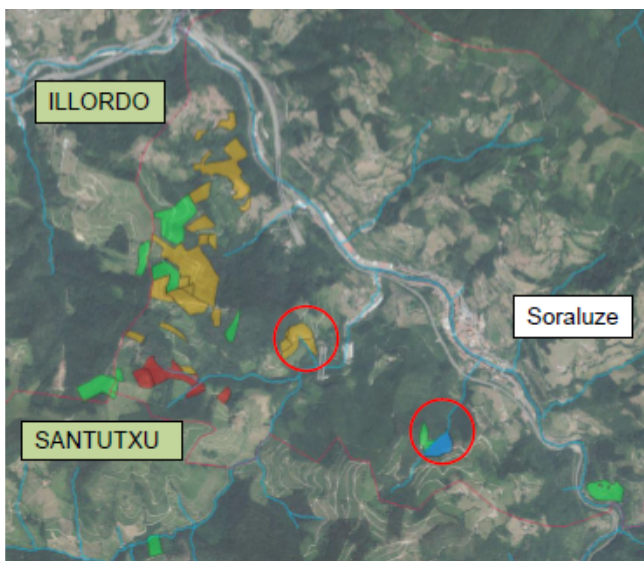

lurgai FUNDACIÓN
FUNDAZIOA

Elbarreko Baso Biziak

ILLORDO KORDALA

SORLUZEKO BASO BIZIAK

_ 2024ko apirilean, TRAGSA Taldeko Lankidetzak Batzordeak Gizarte Erantzukizun Korporatiboko "Solidarios Nacionales" proiektua kudeatzeko deialdian parte hartzera gonbidatu gintuen.

3.000 biztanletik beherako udalerrietako proiektuei laguntzea zen helburua, eta, beraz, Sorluzeko mendilerroetan jarduteko aukera aurkeztu genuen, Sorluzeko Baso Biziak erakundearekin batera. Erakunde horrek jasoko zituen funtsak, eta Lurgaiaren zeregina laguntza eta aholkularitza izango zen administrazio- eta egikaritze-prozesu osoan.

Mugak

Aurrerapenen lorpena aldatu egin da talde eta egoera bakoitzaren eskalan eta irismenean; izan ere, talde bakoitzaren ezaugarrien mende ez ezik, kanpoko hainbat faktoreren mende ere badago, logikoa denez.

Autonomia oso hori lortzeko orduan izan diren muga eta oztopoen azterketa paraleloan hainbat faktore aurkitzen ditugu:

- **Denboraren eta dedikazioaren beharra:** Inplikaturako talde guztietan jarduten duten langileak bokaziozkoak dira erabat, hau da, ez dago jardueran soilik aritzen den pertsonarik, baizik eta guztiek borondatez parte hartzen dute astialdian, lanaren eta familia-betebeharren ondoren. Alderdi horrek bilerak, topaketak eta deiak programatzeko prestasunean ere eragiten du.
- **Lursailerako sarbidea:** talde guztiek ez dute zaintzapean dauden lursailak iristeko erraztasuna. Lurren erabilgarritasuna oso mugatzailea da lehengoratzeko-prozesu horietan. Lurren jabeek mesfidantzak dituzte zaintza-akordioak sinatzera bideratutako erabaki bat hartzeko orduan. Batzuetan, proiektua edo prozesua ez ezagutzeagatik, edo proiektuarekiko konfiantzarik ezagatik (ezjakintasun horrek eraginda, gainera), eta beste batzuetan, gehienetan, kontserbazioa kontuan hartzen ez den posizio tradizional batean egoteagatik, eta onuraren bat lortzea bakarrik aurreikusten delako, gutxi bada ere.
- **Baliabide ekonomikoen beharra:** talde batzuek ez dituzte baliabide guztiak lortu jarduerak modu autonomoan egin ahal izateko, bereziki lurak erostearen edo horniduren kasuan.
- **Prestakuntza espezializaturik eza.** Kasu batzuetan, taldeek bultzada handia eta ekimen handia dute modu independentean lan egiteko. Hala ere, asmo on hori batzuetan prozesuak mehatxatzea izan daiteke, behar bezalako prestakuntzarekin gauzatzen ez bada. Talde horien ekimenak gure ingurune naturala arriskuan jartzen duten ekintzak izatea saihestu behar dugu. Adibide batzuk izan daitezke espezie exotikoen erabilera, baita inbaditzaileak ere, beren proiektuetan, hornidurak erostea behar besteko bermerik gabe, hala nola babesle biodegradagarriak, lurzoruan inpaktu negatiboa sortzen dutenak, konpostagarriak ez direlako, eta asmo onetik baina ezjakintasun teknikitik abiatzen diren beste adibide batzuk.

Alderdi horien guztien gainean lanean jarraituko dugu etorkizunean, erakunde horien erabateko autonomia lortu arte eta, batez ere, haien proiektuen funtzionamendu ezin hobea lortu arte.

Potentzialtasuna

Horregatik, metatutako ezagutza ingurune naturala lehengoratzeko gure eredua erreferentziazat hartu nahi duten erakundeei helarazten jarraitu nahi dugu.

Talde hauen energian eta bultzadan sinesten dugu eta askoz gehiago etorriko direla uste dugu. Tinko sinesten dugu gizartean aldaketaren eragile gisa, eta bide horretatik joan nahi dugu, lagun eginez.

Eskerrik asko Elkarlana 2023 sariei, gure alde egiteagatik.

Fundación para la Conservación y Gestión del Patrimonio Natural
Natur Ondarearen Kontserbazio eta Kudeaketarako Fundazioa

946 576 110

info@lurgaia.org

www.lurgaia.org

© 2020 Fundación Lurgaia Fundazioa

Nº inscripción Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico: 940001

